

De Koppeltjes

Historisch Brummen

Gemeentehuis

Villa: 1890

Stijl: neoclassicistische stijl

De witte villa werd in 1890 gebouwd door de toenmalige kasteelheer van De Engelenburg en heette in de volksmond 't Rooie Huus, vanwege de roze verf. Met de komst van nieuwe eigenaren veranderde de villa in de 20e eeuw verschillende keren van naam. Na de bouw kreeg het de naam Wilmeta. Toen was het niet wit gepleisterd maar van rode baksteen en noemde men het 't rooie huus. Clairac was de volgende naam voor het huis en daarna heette het nog Bloemenhof, Tjinka Tjoenka en De Dennen. Sinds het begin van de Tweede Wereldoorlog doet het door prachtige hoge bomen omgeven gebouw dienst als gemeentehuis. In de loop der jaren is het gemeentehuis een aantal keren verbouwd.

Vernieuwd gemeentehuis

In 2013 heeft er een ingrijpende her/verbouw plaats gevonden, waarbij de nieuwbouw het oorspronkelijke pand omarmt. Het respectvol bij elkaar brengen van oud en nieuw dus, met veel aandacht voor duurzaamheid. Het vernieuwde gemeentehuis heeft met deze verbouwing zelfs een prestigieuze landelijke prijs in de wacht gesleept: de Award Duurzame Architectuur 2013. Het is zeker de moeite waard om het pand aan de achterzijde, of van binnen te bekijken.

Michaelshoeve

Landhuis: 1884

Stijl: rijke neorenaissance-stijl met een aangebouwd koets-huis

Dit pronkerijmooi landhuis, destijds Quazenbosch geheten, is destijds door grootgrondbezitter F.C. Colenbrander sr.voor zijn zuster Henriëtte Cornelia gebouwd. Zij was in 1866 gehuwd met de in 1838 geboren baron J.A.Z. van Brakell.

Op Quazenbosch heeft de baron enige tijd een stoeterij-dekstation voor Hackney-paarden gehad. Van Brakell overleed in 1911 in het buitenland, zijn vrouw was reeds in 1904 overleden. Hun huwelijk bracht één kind voort, dat slechts zes dagen leefde.

Ook anderszins kende het trotse huis weinig gelukkige en glorierijke dagen. Na het vertrek van Van Brakell naar Brussel in 1907, bleef het huis tientallen jaren leegstaan. Het eigendom kwam na de dood van de baron weer terug aan Colenbrander. Diens neef, de jonggehuwde J.G.W.H. baron van Sytzama, ging het huis in 1927 bewonen.

In die tijd leefde het doodse huis even op; de IJsselruiters hadden er bij hun voorzitter wel eens een stralend tuinfeest. In 1933, het overlijdensjaar van Colenbrander jr.verhuisde Van Sytzama naar zijn andere landgoed, Reuversweerd. Weer bleef Quazenbosch jarenlang leeg staan. Wel hield, vanuit de ernaast gelegen dienstwoning, tuinman Herman Peppelman een oogje in het zeil.

In de oorlogsjaren en een korte periode erna is het gebouw door diverse instellingen bewoond. In 1949 werd het pand met 6,5 hectare grond door de familie Van Sytzama-Colenbrander verkocht aan de Michaelshoeve, een heilspedagogisch instituut op de antroposofische levensbeschouwing van dr. Rudolf Steiner. In de Michaelshoeve, zoals de nieuwe naam luidt verblijven zo'n 85 kinderen en hun verzorgers.

De façade van het hoofdgebouw is weinig veranderd vergeleken met vroeger. Van binnen getuigen onder andere het trappenhuis, de salon (nu recreatieruimte) en de parketvloeren nog van de luister die Quazenbosch ooit heeft uitgestraald. Een gebrandschilderd raam in de hal toont in gestyleerde vorm de drie landgoederen van F.C.Colenbrander destijds.

Na het faillissement van Stichting Zonnehuizen heeft Intermetzo (voorheen LSG-Rentray) de exploitatie van de Michaelshoeve overgenomen en kwam de Michaelshoeve leeg te staan. (2013)

In de eerste week van januari 2014 kreeg het complex in Brummen haar eerste nieuwe gebruikers. Om het beheer zo goed mogelijk uit te kunnen voeren is er gekozen voor een veelzijdige mix van tijdelijke bewoners, ondernemers en kunstenaars.

Reuversweerd

Landhuis: 1830

Stijl: Empirestijl, romantisch classicistisch

Reuversweerd was vroeger, ten tijde van de familie Colenbrander (voor 1933), beroemd als hengstendepot en stoeterij. Het huis is bewoond door drie generaties Colenbrander gevolgd door het geslacht Van Sytzema.

In de 2e wereldoorlog is de toenmalige bewoner en kasteelheer door de Duitsers doodgeschoten in een treffen tussen de soldaten.

De eigenaresse van het kasteel Barones van Sietema heeft het toen hermetisch laten dicht timmeren en staat nu al sinds de 2e wereldoorlog stil en verlaten er bij. Aan de achterkant van het gebouw zitten de kogelgaten van de gevechten met de Duitsers nog in de gevel, een bizar gezicht, alsof toen de tijd op die plek is stil blijven staan. Volgens verhalen heeft de Barones heeft de klok stil laten zetten op het moment dat de Kasteel heer is gefusilleerd door de Duitsers, daarna is er nooit meer iemand in het Kasteel geweest en begint het aardig in verval te raken.

fotobron: Friesburg

De Wijde landen

Landgoed: 15e eeuw, verbonden met Spaensweerd

Landhuis: ongeveer 1855

Stijl: neoclassicistisch stijl

Huis “De “Wijde Landen”. Blokvormig pand met verdieping onder omlopend schilddak gedekt met pannen. De risalerende middenpartij van de voorgevel en de hoekpilasters zijn bepleisterd; boven middenrisaliet dakkapel met oren. Hoge T-vensters en 6-ruits vensters met blinden. Waterlijst en brede geprofileerde kroonlijst. Links van het huis twee stalgebouwen onder zadeldak gedekt met pannen. Getoogde vensters met o.a. 11- en 9-ruits roedenverdeling.

De vroegste geschiedenis van De Wijde Landen, is verbonden met Spaensweerd, gelegen aan de overkant van de weg. Tot het jaar 1415 was het gebied tussen Brummen en Bronckhorst in handen van de familie Van Spaen. Zij bezaten een kasteel bij Bronckhorst en diverse boerderijen verspreid over het gebied. De loop van de rivier was toen anders dan nu. Door natuurlijk verloop verplaatste de rivierbedding zich in de loop van de eeuwen. Zo ontstond aan de Brummense kant van de rivier een apart gedeelte, dat Nieuw Spaensweerd werd genoemd. In 1650 werd op deze plaats een huis gebouwd door een telg van de Zutphense familie Schimmelpenninck van der Oije. Het bleef in bezit van de familie Schimmelpenninck tot 1812. In 1780 is het op een kaart te zien en wordt het Keisers Weerd genoemd. Aan de overkant van de Bronckhorsterweg stond tamelijk dicht bij de weg, op de plaats waar nu de vijver van De Wijde Landen ligt, het bijbehorende koetshuis met schuur.

Toen in 1812 Spaensweerd verkocht werd, is het gedeelte aan de overkant van de weg waarschijnlijk apart verkocht. Vermoedelijk is tussen 1812 en 1819 een woonhuis gebouwd op de plek van het oude koetshuis. De eigenaar van de grond was in 1819 Jan Carel Baron Van Eck. Hij was een man van aanzien, lid van de Staten van Gelderland en ambtsjonker van Brummen. De familie bezat meerdere buitenplaatsen; Van Eck had ook het recht van overvaart van het veer naar Bronckhorst. Baron Van Eck was in 1778 getrouwd met Françoise Madelon van Till. Hij en zijn echtgenote hadden 9 kinderen; hij stierf zelf in 1836. Het is niet waarschijnlijk dat de familie zelf ooit in het huis dat toen op het perceel stond gewoond heeft. In 1836 schijnt het geheel te zijn verkocht aan een Brummens zakelijk driemanschap Cromhout, Hondius en Noorman, die het in 1855 weer verkochten. In de tussentijd zijn op het grondgebied enige nieuwe huizen gebouwd, verder van de weg, en is een steenfabriek opgericht in de waard erachter, de Konijnenwaard. Er waren in de negentiende eeuw wel 50 steenfabrieken in het gebied langs de IJssel.

Het huis zoals het er nu staat is misschien tussen 1832 en 1855, maar vermoedelijk kort na 1855 gebouwd.

Tekstbron: www.Monumenten-boek.nl
auteur: Marguerite Tuijn

De Rees

Landgoed: ongeveer 1642

Landhuis: 1833

Stijl: Het geheel in baksteen opgetrokken huis telt een verdieping en heeft aan de oostzijde een middenrisaliet. De in baksteen uitgevoerde kroonlijst is geprofileerd en heeft een tandfries. Boven de risaliet loopt de kroonlijst driehoekig op en wordt bekroond door een houten attiekje.

De oudste schriftelijke vermelding is afkomstig uit 1642 als Gelders leen hoewel het goed al veel ouder moet zijn. Tot 1791 is het verbonden geweest met Groot Engelenburg. Het huis dat er tegenwoordig staat werd in 1833 gebouwd, en omstreeks deze tijd moet ook zijn voorganger zijn afgebroken. Van 1694 tot 1732 waren beide landgoederen in het bezit van Johanna Schimelpenninck van der Oye.

Deze voorganger was volgens prenten een verdedigbare havezate voorzien van een slotgracht en ophaalbrug.

In 1841 kwam het in bezit van mr. C.H. baron van Rhemen, tot 1842 burgemeester van Apeldoorn en daarna van Brummen. In 1878 kwam de bejaarde barones Van Rhemen samen met haar twee kleindochters door een spoorwegongeluk om het leven.

Het landhuis is vanaf 1943 tot 1970 in gebruik geweest bij het Centraal Bureau Derde Orde.

In 1880 werd mr. J.W. van Lansberge, oud-gouverneur-generaal van Nederlands-Indië, de nieuwe eigenaar. Hij werd in 1891 opgevolgd door H.M. Werner, oud-officier en geschiedsvorser. In 1906 wisselt De Rees wel zes keer van eigenaar. Vóór de Tweede Wereldoorlog was het een hotel-pension. Omstreeks 1943 kwam het huis in handen van de paters Franciscanen.

Sinds jaren is het in eigendom van de stichting Klein Sion, tot 1 januari 2005 als retraitehuis in de spiritualiteit van Marthe Robin en de Foyer de Charité. Verantwoordelijke was tot dan toe Jozef Horsthuis, priester van het aartsbisdom Utrecht. Met ingang van 2005 werd het huis beheerd door de Broeders van Sint Jan en heet het 'bezinningscentrum Klein Sion'.

Bewoners

1694 - 1732 Johanna Schimmelpennick van der Oye

1732 - familie Van Laer

- Van Loë

- Van Pallandt

1829 - 1841 A.C.J. baron Schimmelpenninck vander Oye

1841 - C.H. baron van Rhemen

1880 - 1891 J.W. van Lansberge

1891 - 1906 H.M. Wermer

1943 - paters Franciscanen

- stichting Klein Sion

Boerderijtje

Boerderij: 18e of begin 19e eeuw

Stijl: Gepleisterde boerderij met rieten wolfdak

Gepleisterd boerderijtje met rieten wolfdak en in de voorgevel vensters met luiken en 20 ruitschuiframen.

Een van de weinige boerderijen uit de 18e of begin 19e eeuw die bewaard zijn gebleven. Het boerderijtje hoorde tot 1983 bij landgoed Den Bosch. Het bevatte vroeger twee woningen; in de noordelijke kant leefde Egbert Maaskamp, petroleumhandelaar, en door de gemeente aangesteld als lantaarnopsteker.

Destijds bezat Leuvenheim vijf petroleumlampen, die 's avonds om half tien weer gedoofd moesten worden. Sinds november 1983 is het eigendom van J. van Kooten, die het binnenwerk heeft laten restaureren tot de staat zoals het omstreeks 1900 was.

De Wildbaan

Landgoed: 15e eeuw

Landhuis: 1910

Stijl: gepleisterde neo-renaissance stijl

Het landgoed dateert al uit de 15e eeuw. De Geldersche Toren in Spankeren was in de 16e eeuw eigenaar van het landgoed. In 1539 werd jkr. Karel van Gelre sr via testament van hertog Karel van Gelre eigenaar. In 1625 werd het verkocht door zijn kleinzoon Christopher aan Wolter Haeck, die het ca. 1630 weer verkocht aan graaf Herman Otto van Limburg Stirum. In 1667 werd het verkocht aan Gerhard Casyn van der Hell, burgemeester van Arnhem. Vanaf dit moment noemde hij zichzelf "Van der Hell tot de Wiltbaen". Het bleef in het bezit van de familie Van der Hell tot 1757.

Het landgoed was van 1678 tot 1795 een leen van de Staten van Gelderland. In 1757 werd het via een erfenis familie Van Till eigenaar. Het landgoed werd in 1814 gekocht door baron Van Rhemen van Rhemenshuizen. Baron Schimmelpenninck van der Oije werd in 1825 eigenaar van het landgoed. Hij trouwde met Adriana Sophia, barones van Rhemen. Vanaf 1845 werd mr. H.A.V. Metelerkamp eigenaar.

Na het overlijden van diens weduwe koopt zijn neef dhr. A.J.P. Metelerkamp in 1907 de Wildbaan. Destijds bestaande uit 70 hectare grond, inclusief het huis. Dhr. Metelerkamp was kolonel in de cavalerie en lid van de gemeenteraad van Brummen. In 1884 trouwde hij in Amsterdam.

Door vererving beschikte het echtpaar Metelerkamp van Bronkhorst-den Tex over de Wildbaan, Bronkhorst en Kasteel Hernen. Het huis op de Wildbaan is dan toe aan een grote renovatie. Helaas blijken de muren zo zwak, dat dit niet goed mogelijk is. In 1910 wordt de oude Wildbaan dan ook afgebroken en vóór de fundamenten van het oude huis verrijst het nieuwe huis, zoals we dat ook nu kennen. Dat is dan ook waarschijnlijk de reden, dat de bijgebouwen niet vóór het huis, maar achter en naast het huis zijn gelegen.

In 1940 werd de Wildbaan door de Duisters gevorderd. In 1952 kwam de Wildbaan in handen van de Missionarissen van het Heilige Hart, welke een kapel aan het huis lieten bouwen. Na een aantal andere eigenaren verhuurt de AMEV het huis aan de Stichting Philadelphia. De stichting gebruikt het als verpleeginrichting. De huidige eigenaar heeft het huis samen met de gemeente helemaal laten restaureren en heeft thans een woon- en kantoorbestemming.

Den Bosch

Landgoed: 1600

Landhuis: voorzijde 1600 achterzijde 1832

Stijl: Neoclassicistische huis. Blokvormig, gepleisterd landhuis, voorzien van een houten torentje en een portico met toscanse zuilen, is in 1832 gebouwd voor B.J. Verste

Het voorste gedeelte van dit lieflijke buiten dateert reeds van omstreeks 1600. De achterkant, uitkijkend over de lelievijver, is pas in het begin van de achttiende eeuw gebouwd. De klok is ook van een latere datum. In 1600 was het 'Erve en Goet Bos' eigendom van Johan van Doetinchem tot Spykerbosch.

In 1642 ging het over op Johan van Gesscher, burgemeester van Deventer, en in 1832 naar de familie Verstege (zonder h). Van hun zoon Bartold Joost (generaal majoor Versteghe) erfde zijn neef mr. Donysius Everwijn het goed in 1866. Bij zijn dood kwam het goed aan zijn zoon D.C. Everwijn, die met zijn speciale Duiste bosbouwopleiding, zijn behoefte aan ontginnen en bouwen, en het aanleggen van een schitterend park het een feestelijk aanschijn wist te geven. Sinds het overlijden van D.C. Everwijn in 1963 is het nog steeds in handen van deze familie.

In 1943 werd Den Bosch gevorderd door Seyss Inquart, ten behoeve van de school van 'anständige Mädchen' door zijn dochter geleid. In 1945 hebben de bevrijders, de Canadezen, en de Leuvenheimse school nog enige tijd in Den Bosch domicilie gehad. Het park is na 1963 steeds meer ingeroeid, maar het blijft herinneren aan de glorie tijd van weleer.

Thans is men bezig met renovatie van het huis en kunnen wij huis Den Bosch weer bewonderen in al haar schoonheid. Landgoed toegankelijk, huis en directe omgeving zijn niet toegankelijk voor het publiek.

Bron: www.kasteleningelderland.nl

Groot Engelenburg

CC-BY-SA-3.0-nl: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/nl/deed.en>

Landgoed: middeleeuwen

Landhuis: 1624

Stijl: neoclassicistische stijl, maar de 17e-eeuwse indeling van de ruimtes is tot op heden intact gebleven

De eerste bewoner van de Engelenburg, Jacob Schimmelpenninck van der Oije, trad in het huwelijk met Margaretha van der Capellen. Al in dit tijdperk was wijn belangrijk, want de heer van Engelenburg verhandelde Duitse wijnen naar de Baltische staten. In de 80-jarige oorlog had het kasteel groot aanzien. De Prins van Oranje veroverde de IJsselvallei op de Spanjaarden en logeerde op de Engelenburg.

De naam van het kasteel de Engelenburg heeft niets van doen met engeltjes. De naam is wellicht afgeleid van het middeleeuwse woord eng dat een open plek aanduidde, of een plaats waar vroeger recht werd gesproken.

In 1624 verwoestte het Spaanse leger o.l.v. Graaf Hendrik van den Berg de Engelenburg. Zijn vader Jacob II Schimmelpenninck van der Oije herbouwde het kasteel. Hij luidde het nieuwe tijdperk in van het huis waarvan de geschiedenis terug gaat naar de vroege middeleeuwen. Vermoedelijk was het toen een bescheiden villa (in de Romeinse zin landhuis of herenboerderij).

Engelenburg werd in 1781 aangekocht door Robert Jasper van der Capellen en kwam hiermee weer terug in de familie. Robert Jasper wilde zich hiermee toelating tot het Ridderschap van de Veluwe verwerven. Het huis werd het trefpunt van de revolutionair gezinde patriotten die zich tegen de Oranjepartij keerden. Intussen was de Engelenburg geen weerbaar kasteel meer, maar een lustoord “met schoone plantagiën”.

Jonkheer Schelto van Citters, Commissaris van de Koningin in Gelderland, kwam in 1910 in het bezit van de Engelenburg. Hij verrijkte de bijzondere tuinen met o.a. de grootste taxus van Nederland en een bloementuin en herstelde de zichtas aan de achterzijde waardoor er weer een romantische diepte in het park verscheen. Na de Duitse bezetting werd het huis een vakantieoord voor de medewerkers van de Twentsche Bank.

De familie De Lange kocht de Engelenburg en vestigde er een hotel-restaurant in. Er kwam een 9-holes golfbaan, die internationaal bekend is. De Heer de Lange was een aantal jaren in Zuid-Afrika werkzaam geweest. In Brummen kon hij zijn dromen waarmaken. Hij bouwde het aanvankelijk eenvoudige restaurant en partycentrum uit tot een gerenommeerd klassehotel. De Zuid-Afrikaanse invloed is nog af te zien aan een gastenverblijf, direct naast het kasteel, dat geïnspireerd werd door de stijl van de koloniale herenboerderij Boschendal.

In 2005 nam de familie Agricola het stokje van de familie De Lange over. Ook deze familie heeft banden met Zuid-Afrika en ook deze familie streeft er naar de kwaliteit en de naam van hotel-restaurant de Engelenburg op een hoog peil te houden.